

Inovacije u selu

Širenje inovacionih procesa u selu i poljoprivredi eminentan je ekonomski, socijalni i kulturni fenomen naših ruralnih sredina. Naime, od naturalnog, samodovoljnog i zatvorenog seljaštva, u nas su se desile radikalne izmjene u sveukupnosti društvenih odnosa u selu i poljoprivredi. Dokidanjem eksploatacije te uvođenjem društvene svojine, modernizacijom institucionalnih osnova i povezivanjem seljaštva putem velikih sustava, započeo je proces njegova uključivanja u globalno-samoupravno socijalističko društvo. Na toj osnovi došlo je i do bitnih izmjena u materijalnoj i duhovnoj kulturi seljaštva, te započeo proces dokidanja povijesnih razlika između sela i grada.

Našu je poljoprivredu posebice u posljednja dva desetljeća zahvatila tehničko-tehnološka revolucija. To potvrđuje i sama činjenica da imamo oko 250.000 traktora, da u društvenom sektoru poljoprivrede po hektaru obradivih površina trošimo 500—800 kg umjetnih gnojiva, da mjestimice primjenjujemo najsuvremenije oblike tehničko-tehnoloških postupaka u sjetvi (aviotretman), žetvi i preradi poljoprivrednih kultura (zatvoreni ciklus proizvodnja — prerada). Uvođenjem mehaničke obrade tla i primjenom kemijskih sredstava (umjetnih gnojiva, pesticida i sl.) u poljoprivredi je učinjen ogroman napredak; izmjenjene su i sorte sjemenja, a mijenjao se i rasni sastav stočnih stada.

U naše su selo doprla četiri inovaciona vala: elektrifikacija, moderne saobraćajnice, sredstva modernih komunikacija te (u novije vrijeme) izgradnja brojnih komunalnih objekata. Danas na jednog poljoprivrednika dolazi potrošnja od 1100 KW električne energije, odnosno 5 KS mehaničke vuče. To sve govori da se nalazimo u vremenu ne samo kvantitativnih nego i kvalitativnih promjena; one iz osnove mijenjaju seoski način života, te poljoprivredu kao granu djelatnosti. No unatoč tome svjedoci smo da i dalje na individualnom seljačkom posjedu istovremeno s modernim sredstvima rada i modernim tehnološkim postupcima koegzistiraju i arhaična, tradicionalna primitivna sredstva i postupci.

Složenost i značenje društvenih promjena u selu i poljoprivredi zahtijeva da se ovi procesi detaljno i svestrano prouče; njihovim poticanjem i usmjeravanjem svakako bi se mogle izbjeći negativne posljedice ubrzanog inoviranja. Poznato je da su danas istraživanja širenja i usvajanja inovacija u selu i poljoprivredi veoma brojna u svim zemljama u kojima je industrijalizacija u poljoprivredi već davno započela te do sada daleko podmakla.

U nas međutim istraživanja ove vrste nije bilo sve do sedamdesetih godina, iako smo svjedoci relativno naglog prodora inovacija kako u gospodarstvo kao proizvodnu, tako i u domaćinstvo kao potrošačku jedinicu. Stoga je uistinu došlo vrijeme za provođenje takvih istraživanja i u nas, istraživanja koja bi pratila tokove širenja i usvajanja inovacija te analizirala njihove ekonomske i sociokulturne značajke. Jer već bi možda sutra mogli nestati mnogi dragocjeni podaci, sjećanja i informacije iz vidokruga i mogućnosti znanstvene analize. Tada više nitko ne bi mogao rekonstruirati ovu fazu razvoja naših seoskih a posebno poljoprivrednih sredina.

Uz to, empirijske spoznaje o širenju tehničkih i tehnoloških novina u seoske sredine mogu korisno poslužiti kao podloga pri donošenju planova razvoja te dogovaranju o potrebnoj politici i društvenoj akciji. Činjenica je naime da su se inovacije u našoj seoskoj sredini dosada širile uglavnom stihijski, tj. spontano i sporadično. No društvo bi trebalo ove procese staviti »pod kontrolu«, usmjeriti ih, jer bi se time izbjegle neželjene posljedice neplaniranog inoviranja, kako za pojedinca tako i za društvo u cjelini.

Teorijski i praktično u istraživanju procesa inovacija u selu i poljoprivredi u nas najdalje je odmakao dr Vojislav Đurić, posvetivši tome području svoju užu sociološku specijalizaciju. Zbog toga njegova prerana smrt predstavlja nenadoknadiv gubitak za daljnja istraživanja inovacionih procesa u našem selu i poljoprivredi.

Redakcija